

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

SZERKESZTŐI SZÁLLÁS:

Ó-vár. Vizi utca. 231. szám, első emeletben

Megjelen a lap hetenkint kétszer, u. m. Vasárnap és Csütörtökön. Ára évnegyedre 3 ft
o. 6. Hirdetési ár: soronként 7 kr, s minden hirdetés után 30 kr bélyegdíj. Előfizetés s hirdetés a ki-
adó-hivatalnál kezelik.

KIADÓ-HIVATAL:

Középutca, STEIN J. könyvkereskedése.

Nézetek az interventio jogai és gyakorlata körül. (II.)
Azokban, melyeket mult alkalommal elmondottunk, kettőt látunk: 1) Az interventio egyáltalában nem birt az ész-jog kívánalmaival. 2) Ennek ellenére az interventio számtalan esetekben gyakorlatilag alkalmazva lön; de majd mindenkor a hatalom szolgáltatában, s csak ritka tüneményként az eszme és népjogok érdekében. E szerint annak hatása, alig egy két eset kivételével, régebben is — de az újabb időkben, még nagyobb mérvben teljes joggal tüdvelennék mondható.

A pillincai értekezlet volt az, melyen midőn a francia köztársaság elleni első coalitio létre jött, s ez által Európára a vészek és szenvedések rémületes sora egymást következett — a politikai tanok s mozzanatok elleni végzeteljes interventio alapja, még pedig nyíltan formulázva letétt. Két év mulva 1793. január 16. s ápril. 9-kérő költ manifestumaiban két szomszéd hatalomnak, Lengyelország második felosztására vonatkozólag az interventio elve azért mondatik használatba vétetni: hogy „a francia democratia romlott elvei és szellemének — a jacobinismusnak — Lengyelországban gát vettessék.”

Lengyelország története nagy tanuságot foglal magában; méltó a tanulmányozásra. Azon 25 év nehéz viszony-ságai, melyek között Európa harcsterein milliók élete-áldoztatott föl — általában az interventio kimondott s alkalmazásba vett elvének voltak kormányokra és népekre nézve annyi szenvedés eredményei. Mert az események felát Atropos olloja el nem metszheti, mint egy ember életét, hogy az okok és következmények között minden egybefüggés megszakadjon.

Vannak, kik a szerencsétlen nemzet kivágatását a népek családjából, institutioi veszélyességének, azon decentralizált államszerkezetnek tulajdonítják, melyről egy Maciejowski egy értelemiben így szólnak: nekünk — t. i. a lengyeleknek — sok törvényeink, de kevés igazságszolgáltatásunk volt; kik a „pacta conventa,” és „liberum veto” eszélytelen használatának, vallásos nyugtalanságoknak, sőt mint a híres Liszt Friderik „nemzeti gázdászát pol. rendsz. 270. lapján: „Pohlen vard aus der Liste der Nationen gestrichen, weil es keinen tüchtigen Mittelstand besasz, der einzig durch Pflanzung einer innern Manufactur-kraft zum Dasein hätte gebracht werden können” stb. egy középy, egy kifejtett iparos polgárrend hiányában — keresik és találják föl.

Amde nem egy szomszéd nagyhatalom volt az, mely egy 40,000 emberből álló hadsereggel állította vissza az ő céljaira nézve feltétlenül hasznosnak mutatkozott, az 1766-ki országgyűlésen közakarattal eltörölni kívánt veszélyes liberum vetot?

Es az 1773. szept. 13-ki emlékirata a szomszéd hatalmasságok követeneinek eléggé nem bizonyítja-e miként a szerencsétlen lengyel nemzet a királyválasztási crisis helyébe örökösödést be nem hozhatott? alkotmánya bebizonyult

hiányait reformok által nem javítható, veszélyeit el nem hárítható — a helyett a szerencsétlen nemzetnek a változhatlan régi kormányzási elvek és forma rideg vasingét kellett magára öltetnie.

Hogy a lelkiismeret szabadsága nem birt többé azon jogokkal, melyeket az utolsó Jagello II. August Zsigmond alatt a különböző hitfelekezetek Lengyelországban élveztek; hogy Posserinusz Jezusszerzetbeli atya a brzeski zsinaton, s társai több más conventeken mindent elkövettek — a dissidensek üldözésére, s kiűrtására egyesültek; hogy Kasimir János lengyel király a pápától „igazhívó” melléknevet kapott azért, mert az arianusoknak nevezett socinianusokat, minnekutána ők már 1638-ban IV. Ulászló alatt rakauai iskolájok és nyomdájuktól megfosztattak — az országból elűzte; hogy a protestánsok többi felekezetei és az ó-hittiek ellen is ezen az uton, az eretnek elleni régi törvény minden következményeivel megjutított; s hogy végre az üldözött, az elégedetlen dissidensek Angol-Svédországokhoz, s II. Katalin cárnőhöz folyamodtak: mindez oly fegyveres interventiora, melynek következménye Lengyelország 1772-ben történt első felosztása lön — elegendő jogalapot nem adhatott. Sem a cél, melyet az illető hatalmak 1772 szeptemb. 18-ki nyilatkozmányukban vallanak: „ők — t. i. a hatalmak — elvannak határozva a legészerszerűbb és hatályosb rendszabályokat megragadni, miszerint Lengyelországban a rend és nyugalom helyreállíttassék, a régi alkotmány, valamint a nép szabadságai biztos alapokon megszilárdíttassanak” stb. — az eszközt meg nem szenteli.

A hit fölötti kiűzdelem azon korszaka alatt Angol, Spanyol, Frank és Németországokban a máglyák lóngoltak, a vér özönnel folyt — s mégis nem darabolattak föl.

A lengyel nemzet bölcsesége, kitartása azon arányban fokozódott, melyben a vész nevedekett. Daczára egy nagy hatalomtól jött fenyegetéseknek, mely az 1773-évi alkotmányon czélbavett bámi változtatást, mint az egymás közti szerződés megsértését kívánta tekintetni — főként Poroszország biztosításai, sőt a Poroszországgal 1790 márczius 29-kén kötött, s ápril 5-kén ratificált szövetségszerződés alapján az 1791. máj. 3-ki alkotmányt hozta, miszerint a jogok kiszélesítése és szorosabban meghatározása által a nemzet magát regenerálni, szilárdabb alapokon biztosítani törekedett.

Kellő összefüggés, s világosság okáért — hiszünk: nem fog untató lenni az alkotmány főbb vonatkozásainak fölemlítése: „Az államvallás mellett — mely a római kath. — szabad vallásgyakorlat egyenlő polgári jogokkal; a nemesi jogok megerősítése, a tulajdon biztosításával; a városok rendezése, s ezekben az önálló polgárrend alkotása a nemesi jogok megosztásával *); a parasztok sorsa könnyíté-

*) Láthatólag a lengyel országgyűlés a nemesekből nem parasztokat, hanem az összes népből nemeseket kívánt teremteni. Sz. L.

se, a velők között szerződésnek mindkét részt kötelező erejének fenntartásával; az országgyűlés constituens részének, a tanácskományok és a törvényhozás rendjének meghatározása, a királyi jogok nemcsak fenntartásával, de éppen kiterjesztésével, mennyiben a végrehajtó hatalom a király kezébe adatott, a király személye sérthetlenné tetetett, és minden személyes felelősségen felül emeltetett. A trónkövetkezés a Poniatovski Szaniszló halálával a szász választófejedelem férfi ágán, örökösödés szerint alapított meg.

Ki azon korszakban Európa fölött uralkodott ellentét két elvre: a köztársasági jacobinismus, és az egyeduralmi stabilismus szélsőségeire visszaemlékszik: annak el kell ismernie az 1791. május 3-ki lengyel alkotmányban bölcseséget. Mint arról megvan jegyezve: „derék szerzői Seylla és Charibdis közt szerencsésen eveztek.” De már késő volt: a lengyel nemzet, mely ekkor nagyobb valószínűleg 4000 □ mföldnyi területén, mint mikor az 18,000 □ mföldre terjedt — az enyészettől meg nem mentette.

Az élet-halál harcra a két szomszéd hatalommal elkezddött. Kosciuszko második hazájából, Északamerikából visszatért, hogy ő a kétségbeesett nemzet Leonidása mondja ki a megdöbbent vén Európának legmelyebb hazafibánat kebelrázó szavain a „Finis poloniae” végzeteljes phrasisát — mint Nemesis repertoirejába tartozót.

Az 1795. oct. 24-ki sz. pétérvári egyezmény Lengyelországot másodszor felosztotta.

A diplomacia igyekezett magát és a világot megnyugtati — körülbelül így szólna: „a lengyel köztársaság (republika), egy állam, mely az ő bel és kül életfeltételeit rég megszűnt teljesíteni — az európai állam-rendszerből eltűnt. Történelme 1763-tól fogva azt bizonyította, hogy államszerkezetén sem reformok, sem forradalmak által segíteni nem lehetett.”

A Frankon elleni interventiora ezek szerint okot adott: a királyi hatalom megkisebítése. Lengyelország ellen, mint az 1791 május 3-ki alkotmányban láttuk: a királyi hatalom kiterjesztése. S éppen jacobinusoknak, a minden királyok ellenségeinek kellett Lengyelországban a királyi hatalom kiterjesztését eszközölni. És pedig oly király irányában, mint Poniatovski Szaniszló — kit idegen kecses kezek segitvén a lengyel trónra, a nemzet halálos küzdelmei folytán ezen lengyel Pausanias a nemzet mellett és ellen többször megesküdt — s végre is áruló lett. Kinek hosszú kormánya alatt Lengyelország kétszer osztatott fel; s 1794. oct. 10-kén a dicő Kosciuszko bukásával bekövetkezett a nemzeti halál. S amaz akkor is a városi kir. palotában genialis könnyelműséggel időzött. S így élte tul királyi méltóságában szerencsétlen nemzetét, melynek bukását büns erőtlensége nagy mértékben elősegítette.

Az interventio fölállított elvének lön eredménye, hogy mig egyfelől VII. Ferdinánd spanyol király és a portugáli

A GALAMB-POSTA.

Történeti beszély.

II.

(Folytatás.)

— Folytatom Marina, ha kegyed békén kihallgat. Kegyednek islám hívői irányában más hitre kell térnie. — Ez év elején, a szultán Erdélyben működő táborát, vezéri gondatlanságból, nagy szerencsétlenség érte. Egy fényes győzelem után Szebennek üzte a megvert magyarságot, utjában szétkalandozott, s mielőtt összehívult volna, véletlen megröghantatások nyomán semmivé tetetett. A menekülő csapatokat Hunyadi Oláhországba üldözt. Ott ellenségesen fogadtattak, a helyett, hogy oltalomba vétettek volna. Oláhban és Moldova a hatalmas szultán véduralma alatt álltak, bűbéri kötelezettséggel, — és mit tevének? Hunyadi hadárakat átlépte, és rögtön Vlár Drakul, Illés és István vajdák Ulászló magyar királynak bódoltak meg hitsegőleg; népek pedig árulónál válna, üldözöbe veszi törvényes ura futó sergeit. E hitlenség véres megtorlást igényelt!

Marina hideg méltósággal válaszolt:

— Legyen mind egy miként Jakib bég elbeszélé... Kérde: mi jogosítja a muzulman fajt rokonszenvé és oltalmát követelni egy keresztény népiségnek? Európában meghonosulása, egy első rangú keresztény állam megtörésén alapszik. Erőszakolt birtokterületének ismert-e határokat? Ha nem! civilisatió, vallásos türelmet, népjogok tisztelést terjesztette-e új szomszédai közt? Nem! Bős csordái percnyi nyugalmat nem adtak a világnak: hadjáratai — rablójáratok valának; civilisatio helyett — rablójárat; vallásos türelmet helyett vakbuzgósi dühöngés; népjog-tisztelet helyett legdurvább ökljogot éreztettek gyenge ellenek — fel nem kelt szomszédaiakkal. Tűz, vér, nyomás, zsarolás bélyegző nyomaikat, s egy letarolt ország fe-

lett, miután mindent mint sáskahad felemész-tettek, szentségeket — voltak azok országok vagy egyesek — megfertőztettek. Ki-mondták feles és örökös adómegajánlatása nyomán véduralmokat. Ily uton nyers véduralmukat erőszakolták az oláh fejedelemsé-gekre is! Mi természetesebb, Isten, természet törvényeivel megegyezőbb: mint hogy e véduralom rabjai, midőn vallásuk, szabadságuk gyilkosának Isten rendelte ostarát, a nagy Hunyadiabn határakon megláták, megváltatásuk reményében hozzácsatlakoztak. De térjünk a megtorlás részleteire. Vajjon a pártosokon boszulta-e meg magát Schabeddin rab-lócsordája? Vlár Drakul, Illés, István vajdák, s ezeknek kormányain csak? Nem! Bojárság, pornép, gyermek és elaggott öreg, nemzetünk feddhetetlen erkölcsi képviselő nőnemünk azon része is, mely várakba nem menekült jó korán, áldozatul esett az örögi dühöngésnek!

Jakib felindulása percéről perczre foko-zódott, az utószavaknál dühöngésbe ment át. Hajszájai felmeredtek, izomrendszere görcsöskben rángott, szemei kidüledtek, fűt mint fel-bőszített vadállat. — Ne tovább! — ordítá — Ez Allah káromlása!

— És templomaink, oltáraink... kezdé ismét Marina.

— Ne tovább, mondom! — szakította félben Jakib — Az örök propheta int torkodba folytanom a feltörőkvő gondolatot, szerencsétlen rabnő! Ne tovább Marina! Kérlek kényszerítlek! Jakib megbolondul, ha megfojtani kényszerült a mennyország legszebb hurját!

Hosszas szűnet... Miután Marina jól ki-legettelte szemeit a tehetetlenség küzdelmei, s már éppen szóra nyitandó volt ajkait, Jakib elébe borult, s átölelvé térdeit, szenvedő-leg mondá:

— Feledd a festett képet Marina!... Jakibra fordítsd csak figyelmedet, a téged szerető, neked lélekbeli bódoló Jakibra!

— A szabadságomat elrabló, hazámtól erőszakosan megfosztó Jakibra... Jó éjt uram,

málhaim megjöttek, sátram felítve. Megva-gyok ronesolódva, nyugodni akarok!

— Csak pár sóra maradjon még Marina! Nem bírok kegyedtől így megválni.

A fogoly hölgy, rá se tekintve, kilépett a sátor nyílattán. Szemben agg névelődét találá világgal kezében, ki őt a szomszéd sátorba kísérté.

Jakib szürnyiten ingerlékeny helyzetbe jött. Terv után, terv támadt agyában, engedékeny és dühös, de megállapodást egyet sem szilárdított meg. A szerelem és veleszületett vadság izsaszott tusáiban vergődött. „Hárembe sülyeszttem a negédes hölgyet!” és: „Térde borulok a mennyország legszebb hurjára előtt!” e két ellentétes eszme zavarában lépet meg az álom.

III.

Jövő hajnalpirulat lovon találta a parancs-nokot. Vezérkarától kísértette, körülzárgulda fegyverben levő csapatait. Aztán négyoszögbe vonta össze. A tábori főpap lefolytatá a tegnap kiparancsolt istenitiszteletet. Az innepély, a fermán felolvastatásával végződött. Az ismert phanaticus tételek minden érzést felzak-latának. Minden szó, megtestesülési látszott. Jakib bég szévtelvedező szemforgásában, ki a kör közepén — mint boszuló cherub — vashi-dőgen állott lángpallosával; ugyanis a szét-áradozó hajnalpirulat, lángszint zúgatótatót a fenyegetőleg Erdély fölé suhogó széles aczé-lon. A felolvasás háromszoros „Allah!” kiál-tással végződött.

Jakib vonásain — vadságukon kívül — kellet ingerültség nyomai voltak még feltű-nők. A mult esti kudarc boszantá őt. Az ide vonatkozó gondolatok előtolakodását visz-szantalandó, a kijelent magaslata, rakófaból emelt kémtoronyhoz lovagolt. Itt leszálna, felrobant a torony lépcsőzetén, s kikönyök-lött ablakába. Mogorva tekintete a kilátásba mélyedt. Hosszas gondolkodásának, kímélő-désének eredménye — egy terv megállítása volt: hogy a csalhatatlanság hitét kötő ki-

viteléhez — dölyfös felnevetése tanusítja. A Cser-na völgy románján a döntő csata piaczat nézte ki.

A Feriz aga alatt kiküldött kémsapat tintt most szemébe, a mint az, a közeli alj csiheréből kibontakozott. Negyed óra mulva jelentéstül vevé: hogy a közel vidék csendes és néptelen.

Még negyed óra mulva, a tábor nagy része a környék feldulására és kirablására bo-csátatott szét.

Ne vessünk a vad csordát. Kísérjük Ja-kib bég sátorába.

Minden író, ki e korból vette személyeit, egy mahumedán katonai oligarcha jellemzé-sét, körülbelül őszhangzólag adta; ugyanis egymástól jelentékenyen eltűt egyéniséget, e helyzet, s a rákésztő nevelési modor nem igen állított elő. Alapja e körülmenynek az: hogy az erő és hatalom nyers kinyomata, melyet e faj keletéről hozott volt magával, kezdett már e korban csökkenni, s helyét a tehetetlenség eseteiben búzke dacz és követ-kezetlen önféjűség foglalta el. A vallása és szokásai iránti kegyelettel vakbuzgóság; a számító politikát könnyelmű hetvenkedés; a méltányosságot türelmetlenség; hódítottjai irá-nyában a nemes bánást erőszakos elnyomás; sőt az uralom képviselőinél, fajuk alsóbb osztályai irányában is, a jog és igazság szavát, önkény nyers erője váltá fel. Ezen erkölcsi és társadalmi vétkek, henyé dözsölésből, s eszmőről kéjkebe merüléssből következett el-satnyulás-buja termékei voltak. E faj már culminált volt, s visszabukásnak indult. Ma-rok hadak — minők a magyaroké voltak — tulnyomó erejüket gyakran tűzök országokon át. Egy-egy tűzlelt szultán volt képes, koronként még életrevalóságra villanyozni a pu-bult, loma nemzetet. Csak a minden kö-téseiben szétlázult Görögország volt még az önálló hatalmak közül elég gyenge, feszített erőködséinek martaléku esni. Ha Bizanc — a világ-kereskedés generalis kulcsa — egy ifább hatalom kezében lesz vala, a törökura-lom Európában meg nem honosul. (Folytatjuk.)

volt usurpator don Miguel kegyetlen zaklatásainak a kül hatalmak, s jelesen a szent szövetség részéről gát nem vetett; másfelől a tropau-laibachi s később a veronai congressusok következtében a nápolyi forradalom elnyomása, és az 1820-ki szabadelvű cortes-határozatok megsemmisítésére, Nápoly és Spanyolországokba a szent szövetség részéről, jelesen Spanyolországba seregek küldtek — a bécsi congressus aktáinak népjogok védelmére vonatkozó néhány passusa is gyakorlatban kigúnyoltatott. Anglia részint kényelmetlen elköltözött helyzetében, részint elvből tiltakozott egy 1821. január 19-ki jegyzékében, s kiemelte az intervenció jogtalanságát. De ezen ártatlan tiltakozásnak semmi eredménye nem lön — mint szövetségéből látható: nem is erre lévén számítva.

Igy hangzottak el a parlamentben majd minden észrevehető eredmény nélkül a nagy miniszter Canning többnyire Spanyolországra vonatkozólag, népjogok érdekében, akkor nagy figyelmet gerjesztett meleg szavai is. Az emberiség ügye reactionarius ellenségei ezekkel nem sokat törődve, vérszomjukat a legnemesebb áldozatokban csillapították.

A júliusi forradalom (1830) készületlen lepte meg a hatalmakat; a bölcse mérséklet szükségessé vált. Mialatt Franciaország nevében az új népkirály fenyegető hangon mondotta ki a „non intervention“ elvét. A hatalmak nem mondottak le erről — csak kedvezőbb időre halasztották. Azóta maga Franciaország több intervenciót hajtott végre, nem az illető népek, hanem én érdekében.

Nem látom lehetőségét azon intervenciókról bővebben szólni, melyek legújabb időkben Német, Olasz sat. országokban, és a dunai tartományokban végrehajtottak. Az intervenció felelő tárgyalást esetileg megteszik, miként annak az erősek által gyengébbek elleni gyakorlata ténylegesen a nagyhatalmak supremáciájára vezetett, kik a congressusok s conferenciákban tett határozataikat, miniszteri jegyzékek s jegyzőkönyvi kivonatoknak a másod és harmadrangú államoktól, bel és külügyekben — de me, sine me — a feltétlen engedelmséget igénybe vették.

Ha ezen nemzetek közti viszony továbbra is így tart: úgy a gyengébb államok önállósága az európai népek családában csak névszerűvé vált volna; úgy a lengyelországi szerencsétlen catastrophe mind addig ismételni fogta volna magát, míg a nagy halak a kisiket sorban egymásután elnyelik. Hogy pedig a hódító államokban az egyéni szabadság, a jólét, a boldogság mennyire virágozhatik föl? ahhoz nem kell commentár. Ússzék föl a történelem lapjait: ott látjátok I. Napoleont korábban a szellemes francia népet katonauralom alatt gúnyolni, s legnemesebb vérével a csamezőket öntözni. És a világhódító Róma legnemesebb polgárai: a Brutusok, Pompejusok sorsán könyűtek nem hullanak-e?

Anglia kényelmetlenül érzi, hogy az intervenció föllított elvek szerinti gyakorlata, s a continensen ily gyakorlat útján sikerülendő interventionális jog megalapíthatása — rá néve éppen nem leszen előnyös. Azért gátokat kívánt vetni; de melyek a folyamat sehol föl nem tartóztathaták. Azonban az 1859-dik év e részben korszakot csinál.

Szabó Lajos.

Egy felszólítás. Archeologiai kincsekben oly dús hazánk, csak most kezd eszmélni azon nagy előny fölfogására, melyet az e téren tudományos buvárás nyújthat miveltégi hírnök kiemelése. Ébredésünk fontos jelenségeül tekintjük az alább irt felhívást, mely kinyomtatva az országban szétkuldetett:

Felszólítás! A római régiségeket ásató társaság megalakítása érdekében. Alulírtak, áthatva azon szent kötelesség érzetétől, mely mindenkit a művészet és tudomány előmozdítása érdekében egyformán kötelez, úgy társaság alakítását határozták meg, melynek a név alatt: „Római régiségeket ásató egyesület“ feladata leendő Hunyad megyében nevezett ásatók megkezdni. Ezen közös határozat alapján alulírtak a m. miniszteriumhoz egy kérvényt adtak be, melyben egy Déván egybegyűlő alakító gyűlés megtartatása kérést, erre az engedély február hó 11-kén meg is adatott, és a midőn tehát minden honfi barátunkat, kiknek a tudomány és művészetben előhaladás szívében fekszik, a gyűlésbe résztvenni, tisztelettel felkérjük, egyszersmind az alakítandó részvénytársulat szervezésének részletesebb programját az alább leírtakban van szerencsénk közölni. Hunyad megyének több részeiben, leginkább Hátszeg vidékén gyakran talál a szántóvető ember, ki ekejével tör a barázdákat, szellemi és anyagi értékkel bíró régiségeket; az utazó láthat egyes oláh viskók előtt töredékeket, római szobrok, koporsók és emlék-kövekből s csak keveset kell szakértőleg munkálni, hogy rövid időn gazdag eredményt mutathassunk elő. Résztint ezen körülmény; de főképen az, hogy a most megnyílt „erdélyi Múzeum“ honunk e nagy reményt nyújtó intézete segédkezeket igényel, ébreszti fel bennünk azon vágyat: okserü intézkedések által azt gyarapíthatni, s e mellett a külföldi tudományos intézeteknek is kölcsönösen szolgálni. Mivel pedig e vállalat minden esetre többek anyagi erejét igényli, legelőszőrűbbnek veltük, egy részvénytársulat által munkálódhatni, mely következők alapon lenne szervezendő: 1) Egyelőre 500 darab 20 forintos részvény fog kibocsátatni, tehát 10,000 forint o. é. tőke alapítatik. 2) A részvényekre való aláírás ezennel megnyitattik, és június végéig bezárandó. 3) Folyó hó július 15-én fog Déván az alakító gyűlés megtartatni, melyben egy bizottmány által a statutumok kidolgoztatván, a gyűlésben felolvastatnak, az elfogadás után szentesítés végett fölterjesztetnek. 4) A concessió megnyerésével a társaság alakultnak nyilvánítatik, és ásatait megkezdendi. 5) A kiásott régiségek a bizottmány által az évenként tartandó generalis gyűlés utasításai nyomán fognak kezeltetni. A midőn minden ügybarátot, és igaz honfit, e társaságban résztvenni felkérjük, azon meggyőződéssel bocsátjuk iverünk el, hogy méltányolván igekezetünket, számos pártolókra találunk. — Barcsai László, gróf Bethlen Olivér, báró Jósika Géza, gróf Bothlen Lajos és Barcsai Sándor.

Székelly kereszturi marhakiállítás. Folyó év május 2-kán Egyetel-Kereszturon Gyárfás Domokos ur, az erdélyi gazdasági-egyetel igazgató választmány által kinevezett bizottmány elnöksége alatt tartott állatkiallítás a folytonos esős idő dacára

nemcsak kielégítő, sőt jármás ökrök és egy éves csikókra nézve kitűnő is volt.

Pénzbeli jutalmat nyertek: Ugron Lázár ur hat éves nemesített székelly eredetű pej kanczaja 6 darab aranyat, Kovács Mihály székelly eredetű kanczaja 3 db. aranyat, Kis János nemesített egy éves csikója 3 db. ar., Mátéfi András székelly eredetű csikója 2 db. ar., Vári András egy pár jármás ökre 4 db. ar., Szentiványi Gyula tejelő tehene 3 db. ar., Pálfi Dénes két éves bikája 2 db. ar., Máté János két éves tinója 1 db. ar., Miklós Ferencz fekete kos báránya 1 db. ar., Mátéfi András fehér kosa 1 db. ar., Ugron Ádám fehér juha 1 db. ar., Horváth István fehér mangalicza kancza 2 darab aranyat.

Dicsőő oklevelet nyertek: Jakab Gergely négy éves nemesített székelly eredetű kanczaja, Konya Lajos egy éves csikója, Osváth Péter székelly eredetű csikója, Mátéfi András két ökre, Mátéfi János egy éves bikája, Gyarmati Dániel két éves tinója, Ugron Gáspár fehér kosa, Szabó Mózes fehér juha, Tyukasi István kanczaja.

A jövő 1861. évi állatkiallításra visszaadtak: Ugron Lázár 6 darab aranyat, Kovács Mihály 1 db. ar., Mátéfi András 1 db. ar., Vári József 2 db. ar., Ugron Ádám 1 darab aranyat. — Összesen 11 darab aranyat. — Szentiványi Gyula ur a jutalmul nyert 3 darab aranyat a nemzeti színház alapítványára adta át.

Dézs, máj. 18. 1860. — Azt hiszem az erdélyi egyetlen magyar lap is hazafias szolgálatot tesz, midőn erdős kis hazánk különböző helyein az elhunyt nagy hazafi gróf Széchenyi István emlékeztetőre rendezett gyászszertartásokat regisztrálja, melyek midőn a hazafiai vallásos szent kegyeletről tesznek bizonyosságot, egyszersmind meggyőznek arról, hogy a mely nemzet tiszteli nagy embereinek emlékét, s azoknak nyomdokain haladni törekszik, nem vész el, nem veszhet el soha, s a mely honfi nemzetségre tekintet nélkül tiszteli a honfiai erényt, bármily nyelven tolmácsolásuk, csak önzéstelen tettekben nyilatkozzék, él és élni fog mindörökké, mert életre van hivatala.

Erdély gróf Széchenyi nem volt szerencsés személyesen tiszteletelni, de azért ismertük őt mindnyájan, mert tettei s azon szántalan jótékony hazafias intézkedései, melyeket tevékeny szelleme létesített, nálunk is honosultak, s jobban megismertük mintha mindig körünkben lett volna, mert az embert nem külsőjéből személyesen, de tetteiből kell megismernünk.

E hó 8-án a szomszéd Alsó-Gyékényes helységében görög-egyesült hitű román lelkész Pap György tartott ünnepélyes gyászmező áldozatot, pártfogó kegyasszony Vőér Kati kisasszony felhívására s emlékeztetésére, ki bár testben beteg, de lelke ép és egészséges s nehéz szenvedései között is nem egyszer mondja el a költővel:

Oh én szeretlek néma bánatomban
Hazám! szeretlek könyeid között,
Eg én szeretlek özvegy fátalomban,
Nehéz keserved melybe költözött.

Ugyanezen lelkes honleány, bár ágyba szegve beteg fekszik, nevezetes részt vett azon jótékony adományok gyűjtésében, mely Dézsben a láposi ev. ref. templom belső felszerelése költségei pótlására gyűjtetett. A ki még beteg se feledkezett meg vallásos és honleányi kötelességeiről, lehetetlen, hogy Is-ten meg ne gyógyítsa, mit szívünkől kívánunk.

Május 8-dikán Torma Károly ur eszközölésére Cs.-Kereszturon s 10-kén Magyar-Láposon volt gr. Széchenyi irt gyászszertartás, hol a Dézsben használt, Erdély- és Magyarhon cimereivel díszeskedő gyászlobogók s Széchenyi István czimerei is ki voltak téve.

A még ezután tudomásomra jövő Széchenyi gyászszertartások helyéről és idejéről se mulasztom el tudósítani a „Kolozsvári Közlöny“, melyeknek én mostani viszonyaink közt nagy fontosságot tulajdonítok.

Szabadon végül a honleányi szép tettek regestrumába még egyet följegyeznem. Vajda Ilka kisasszony a történeti emlékü rózsavölgyi kápolnácska számára saját kezeivel egy nagy becsű oltártakarót himzett, mely áldozó csőtörteki búcsú alkalmával lön ünnepélyesen fölterítve.

Elhunyt keblü egyházi gondnok boldogemlékeztü Vajda Pál helyébe Krémer Sámuel nevezetett ki; reméljük hogy e kápolnára illő figyelmet fog fordítani. Dézs városa lelkes közsegánácsa 300 frtot szavazott meg az erdélyi nemzeti színház fölsegelésére felsőbb jóváhagyás reményében.

Mányai.

Torda. — Branyicskai b. Jósika Sámuel Erdély volt cancellara requiemét f. hó 18-kán d. e. 10 órakor kezdődőleg a rom. kath. imaházban, Tordamegye és vidéke számos urból, úgy nemessége megtartá. E napot megelőző este már nagy-szerű fekete zászlók lobogtak említett imaház homlokáról s minden hitfelekezet harangjai esti 7 órakor tudatták bús hangokban, hogy más nap gyászinnepe lesz. Reggel ujjal minden templom harangjai megkondultak 9 órakor, a város lakóit, előjárót egybehívni. Kik is összeseregelve szép renddel, b. Jósika Lajost s a jelen volt keserves család tagjait imaházba kísérték, hol gyászavatalt volt felállítva számtalan égő gyertyák között, s ezt hat fekete magyar ruhába öltözött ifjú állotta körül — kezekben égő gyertyákkal. A ravatalon ott állott a branyicskai b. Jósika család czimere. Igen megráztak a szertartás, mit több lelkész víve végbe, mialatt az idézett halottnak rokonai és ismerői szemekben gyászkönyvült. Ennek végével t. cz. Veszely Károly ur k.-fejevári gymnasium igazgatója, emlékeszédet mondott, a nagy halotthoz méltót. Végződén az istenitisztelet, a jelen volt nép b. Jósika Lajost szállására kísérte, kinek megköszönte a részvétet, elbeszélte, hogy feledhetlen kedves testvére hivatali pályáját Tordamegyében kezdette, s ő is megemlítette, hogy ha sokakkal nem egy nézetben is, mindig a nemzet és haza boldogságát kívánta eszközölni. Ezeknek élt, halt. Felhívta az ifjúságot, hogy a hazaszeretetet lelkeikből soha és semmi szín alatt ki ne töröljék. Elmondotta többek között, hogy mindenki beláthatja, miszerint a mostani kormányrendszer végre is módosulni fog. Ezután következett a tor, mely igen komolyan folyt le. r. l.

Háromszék. — Iskolaügy. (Vége.) Még mintegy toldalékul egyházközségünknek iskolaügyünk előmozdítására, az

iskolai pénzalap gyarapítására, czélzott egy-két intézkedését jegyzőkönyvünkől felhozni, nem tartom szükségletnek, annál inkább sem: minthogy némely az eljárásban késlekedő t. es-teres és kinevezett biztos atyánkfiaiak a szívélyes figyelmeztetés talán éppen nem leendő felesleges.

Egyházközségünk, január 20-ikán tartott közgyűlésében, határozatilag meghagyta vala keblü egyházközségi eszereinknek: „hogy mielőbb tartanának részleti zsinatokat és kinevezendő vegyes bizottmányok által keblileg erélyesen működne, hogy a tanodai pénzalap gyarapodása, mind az egyházi és községi testületek, mind vagyonosabb hitsorsosaink megtalálása folytán, főleg azokat érve, kik még eddig befolyással nem voltak, előmozdítsák; s mivelhogy már egy alapból új tanodai főépület építése iránti előgondoskodás is nélkülözhetlenül szükségessé vált, épületszerkez és napszámok megajánlása is az olyas közsegeket és főbirtokosokat hívnák föl. — Továbbá: a részvételre készséget nyilvánított hétfalusi magyar-ajku luheranus, és erdővidéki atyánkfiaiak megtalálásukra rögebben kinevezett bizottmányok is szolitatnának fel, hogy szorgosan teljesíték megbízásukat. Az erdővidéki hitsorsosaink megtalálására kinevezett biztos atyánkfiai pedig tegyék magukat az ottani részleti zsinat által kinevezendő biztosokkal érintkezésbe, s egyszersmind az önként nyilatkozott krizbai és apáczai magyar luheranus atyafiakat is személyesen találják meg.“

Sepsi egyházközségünk keblében, mind az épületszerkez megajánlását, mind új alapítványok tételét illetőleg, a buzgó eljárás következtében, már is szembetűnő eredmény mutatkozott. De a többi egyházközséink s némely kinevezett biztos atyánkfiai, úgy látszik még mint szüktük mondani, boldogabb időre várakoznak. Pedig a folyam partján megállva, hiában várjuk, hogy lefolyjon a víz... Tennünk kell, ha azt akarjuk, hogy siker koronázza megbízásunkat.

Elhatározta vala azt is egyházközségünk közgyűlése: „hogy Rikán külvü vagyonosabb s közjó iránti buzgalomról ismeretesebb székelly véreinket kinyomtatandó felhívó levelünk által, tanodaügyünk pártolására tisztelettel kérnők fel.“ De már miután a mlt. tanodai gondnokság hivatali működését elkezdte, s az iskolaigazgatást szokott bölcse gondozása alá átvenni méltóztatott, az iskolaügy kezelése s rendezése közvetlen befolyani nincs okunk. Azonban anyagi életét mint alapítóknak, mivelhogy anyai táp nélkül nem nöhet a szülött életerőssé — keblileg egész erőnkől közvetlen is ápolni köteles teendők.

Még csak egy tárgyat vagyok bátor, hogy feleltébb hosszadalmas ne legyenek, márczius 20-án tartott gyűlésünk jegyzőkönyvükből kismelve felhozni. S.-szent-györgyi taninteztetük már alapítása küszöbén virágzásnak indult. Háromszék növendék áll ki a legelső felví nyilvános vizsgát kitűnő előmenetellel. De elszórvá van lakásuk szerteszét a város minden szegze-zugában. A hevenyözve fölkesztett tanszobák pedig a város felső végén levő templomvárbán, az úgy nevezett rektorai épület körében vannak. A tanodai nevelőket ily elzáralt lakása mind erkölcsi, mind szellemi tekintetben, csak káros lehetvén, nem minden ok nélkül költötte fel némely szülek aggodalmát. Míhezképest egyházközségünk közgyűlése halasztatlanul szükségesnek látván egy tanodai főépület építését tisztelettel felkérte a méltóságos tanodai gondnokságot méltóztatásuk S.-Sz.-György városával együtt, egy alkalmas épülethely megajánlását véglegesen elintézni, s aztán a maga rendes útján az építés részletes kivitelét, építésmódot, építésrajzot, szóval az egész építés ügyét bölcse belátása szerint intézkedni. Egyházközségünk közgyűléseknél mennyiben hatóságban állott, már is a keblü eszeregeknél útján megtalálta, felhívta az illető egyházi és községi testületeket s főbirtokos urakat azírt, hogy épületszerkeket, napszámokat s egy egyéb kellékeket, melyek az építetési költségeit könnyebben fedezhetőkké tehetik, a lehetőség megajánlani szíveskednének.“ — Nagy-Borosnyon ápr. 5. 1860.

Benedek Aron
egyházközségünk jegyző.

Ujdonságok.

— A helybeli ev. ref. nyomdában sajtó alatt áll Marmier X. La tentateur — A kísértő — című egy kötetes regénye magyarra áttéve Dózsa D. által. E mű egyike az újabb francia irodalom nemes irányu termékeinek, melyet az aggkor élveztetek; a fiatalság egyszersmind tanulsággal olvashat. A regény Stein János tulajdona, s bizományában fog csinosan kiállitva megjelenni.

— Folyó hó 24-kén d. e. 9 órakor a hídelve nevű városrészbeni jutczában Sz. M. nevű földmives házában tűz ütött ki, a telken lévő minden épület hamuvá égett. A kárt azon éjjel csűrben aludt kapások gondatlan pipázásának tulajdonítják.

— Szegedről következő gyászjelentés küldetett hozzánk Nagyméltóságú sárvári és felsővidéki gróf Széchenyi Istvánért a helybeli zsinagógában f. hó 20-dikán, délelőtti 11 órakor, ünnepélyes gyászistenisztelet fog tartatni, melyen megjelenésre a dicsőült nagy hazafi tisztelői szíves bizodalommal megkértenek. Szeged, tavaszutó 15-kén, 1860. A helybeli zsinagógai gyülekezet képviselői.

— A „Wanderer“-nek Debreczenből máj. 17-kéről írják: „Hamis hírek megelőzése végett sietek a tegnapi esti 11 órakor történt kihágásról következő biztos jelentést tenni: Az itteni helvét vallásu collegium tanulói tegnapi az itteni erdőben majalist tartottak és a tanároktól kísértetve, esti 9 órakor tértek haza. Hat vénebb diáknak sikerült e közben észrevétlenül hátramaradni és sokkal több bort inni, mint a mennyit megbírtak volna. Ily állapotban érkeztek esti 11 órakor a városba, itt-ott néhány ablakot betörttek, énekeltek és ellenállottak a városi biztonsági őrségnek, mely végre erősitett nyerve elfogta őket; de mielőtt bevitték volna őket, elláttak és a collegiumba menekültek. Itt meghúzták az iskolai harangot, mire az őrség jelentése után a kihágók befogására két század katonaröndeltetett ki a gr. Khevenhüller gyalogezredből. A nagyobb számmal összecsoportosult diákok ellenszegültek társaik elfogatásának, míg végre a katonaságból egy tized tüzet adott, mire a tömeg szétfutott és a kihágók elfogattak. A tüzés oly kímélettel történt, hogy senki sem sebesült meg. Az ügy felett most egy tanári és katonai vegyes bizottmány tart vizsgálatot. — Khern Ede „Háromszék“ című, a jövő évre szölandó

nagy naptárára az előfizetéseket egész június közepeig beküldetni Brassóba Khern urhoz czimeze. Előfizetési díj 80 kr., bolti ára 1 ft 25 kr leend. Szerkesztő képessége után ítélve reméljük, hogy a naptár kellő csinnal s hasznos tartalommal lesz ellátva.

— Az ipar érdekében kiadott bel- és pénzmiszteri újrarendelt pontjai. 1) Meg vannak szüntetve mindazon, eddig bármilyen joggal vett oly illetékdíjak, melyeket a községek szedtek valamely szabad iparüzletbe való lépés vagy iparendelvény megadása alkalmával. 2) Valamely szabad iparüzés bejelentése vagy az iparendelvény kérése alkalmával a következő díjak fizetendők az államkincstárnak: a) minden fölterjesztés, melylyel a hatóságnak valamely szabad kereset önálló üzése jelentése be, vagy az üzletre szükségessé engedélyt kéretik, állandó bélyegdíj alá vettetik a népesség és az üzleti helyhez képest. E díjak itt következők: Bécsben 6 ft; más helyeken, melyeknek lakossága több mint 50,000 lélek 4 ft; 50,000—10,000 lélekig 3 ft; 10,000—5000-ig 2 ft; minden más helységben 1 ft 50 kr. A díjak ez aránya csak az első ívre nézve érvényes; a többi ívek 30 kros bélyeg alá esnek hozzá a pótlékkal; b) azon esetre, ha az egyenes adóknak (a pótlékok nélkül), melyek az illető iparüzlettől fizetendők, egy éven át tíz száztólja meghaladja azon állandó bélyegdíjt, melyet a beadvány első íve az a) pont szerént fizet: ezen többlet további közvetlen illetékképpen határozatik meg, mely az iparüzlettől fizetendő egyenes adókkal egyszerre szabhat meg s annak első részletével fizetendő le egyszer s mindenkorra. 3) Az iparhatóságoknak köteleességük mindjárt az iparüzleti levél vagy engedély kiállításának megtörténte s vállalatnak az iparlajstromba történt beírása után az adóhatósággal közölni az iparüzlet egyenes adójának kivételét és a 2. pont b) betűjében meghatározott közvetlen illetémet illető okmányait. 4) Ezen határozatok 1860. évi tavaszutó 1-jén lépnek életbe.

— A nemzeti bank igazgatósága a pénzügyminisztérium megegyeztetével a konvenciók pénzre szóló minden osztályú bankjegyek beváltására mult évi őszhó 23-kán kitűzött határidőnek következő módjoni meghosszabbítását határozta el: 1) A konvenciók pénzre szóló egy, két, öt, tíz, ötven, száz és ezer forintos bankjegyek 1860. őszelő 30-ig a bankpénztáraknál Bécsben, Prágában, Brünneben, Pesten, Lembergen, Gráczban, Linchen, Temesvárott, Trieszben, Innsbruckban, Nagy-Szebenben, Brassóban, Kassán, Troppauban, Fiumeban és Zágrábban fylváltás után s a koronaországokbeli minden fiókszámlától intézetnél fizetés után; továbbá a bank váltópénztáraknál Laibachban, Klagenfurtban, Görchen, Pozsonban, Sopronban, Salzburgban, Krakóban és Csernoviczbán fylváltás után elfogadhatók. 2) Folyó évi őszhó 1-től tőlő 31-ig az érintett bankjegyek elfogadásának és fylváltásának csupán Bécsben a bankpénztáraknál leend helye. 3) Ezen határidők után a konvenciók pénzre szóló bankjegyek fylváltása végett egyenesen a bankigazgatósághoz kell fordulni.

— Széchenyi-requiem Stambulban. A megdicsőült nagy hazafiért hona határain túl messze, Perában is tartott gyásztisztelet, a Szent Mária (francia) kápolnában; melyen a magyarok, olaszok, lengyelek, francziák és katolikus örmeények voltak jelen. (M. S.)

— A „Presse“ pesti levelezője írja, hogy Károlyi Eduárd gróf jószágán Radványon, nem messze Kassától e hó 13-kán elfogatott. A gróf mint tudva van, egy felhívást bocsátott ki Ujhelynél a Szechenyi gróf emlékére halmoz emelni. Károlyi gróf Ujhelybe vitetett, mely városban ez alkalommal az elfogott mellett rokonszenvtüntetéseket történtek. A gróf később becsuletszavára szabadlábra helyeztetett, jelenleg radványi kastélyában van.

— Avatott forrásból értesülünk, hogy a pesti főtvörvényszék feliratot határozott a minisztériumhoz intézni, miszerint az igazságszolgáltatás nagyobb biztosítása végett a törvénykezésben a magyar nyelv használatának a méltányos kör visszaadassék. (P. H.)

— A döblingi gyógyintézet csakugyan más kezre megy át. F. év július elsejénél, annak igazgatását dr. Leidesdorf és dr. Obersteiner veszik át.

— Tasnádról vesz szük: Itt a mult január hóban tánczvizgalom adott a magyar akademia javára, egy igazi magyar bal, melyben mindenki magyar ruhában jelent meg; ezen valódi magyar jó kedvvel fűszerezett vígalmat P. D. ur neje, báró E. A. öngyássa rendezte, melyen a vidék értelmességének legnagyobb része megjelent, s fentebbi célzra eredményezett a vígalom tudomásunk szerint 221 ftot. S hogy az akademia tett nemzeti adakozásban se maradjon hátra Erdély hazánk Érmelléke, még Érmindszenten tks B. P. urnál egy barátságos estély rendeztetett. Febr. 21-kén s a magyar akademia javára összegyűlt 106 uj ft. S kevés nap mulva megilletődött szívvel vettük a szomorú hírt, hogy nevezett urnak más nap éjjel valami istentelen boszúja által mindene hamuvá tétett. Hát vajjon hazai nemzeti színházunk s már működését tetteleg megkezdett muzeumunk javára, hol és mikor teszünk feljegyzésre méltó adatot? Oh nem! csak hazafiai kötelességet! Szabad remélnünk, hogy ezekről sem feledkezik meg kis Érmellékünk.

Márczius havában az itteni izraeliták az „Aranybika“ vendéglőben lakodalmat akartak ülni, mely náluk igen vigan szokott tartatni, de a melynek ez egyszer igen siralmas vége lön; ugyanis jó csoport nép gyűlt már egybe alkonytáján, az egész nap és éjen át folyton hullott eső daczára, midőn a csendőrségtől egy altiszt — azon oknál fogva, mivel a mulatságra nincsen engedélyük kérve — felszólítja a szétoszlásra, de olyan kutya időben sajátálát otthagyni a jó kovárléjt és mulatságot a jó kedvre hangolt zsidó ifjúság, s a szétoszlásra semmi kedv sem vala; sok surlódás után a törvény emberei szurony segélyével ütők ki a mulatókat, azon módon, mint tánczközben kiki hogy vala öltözve, néhányan sebet is kaptak, s az éj sötéteben, térdig érő sárban, omló esőben futott ki merre vitt a lába, sokan cipőiket, ruháikat elvesztették, részint használatlanul szaggatták a ribillio közben; károsodásuk körülbelül 5—6 száz ft-ra ment. Április 22-dikén Péér helységében egy két éves házas fiatal embert, két igen becseületes magaviseletű s józan életű volt, egy jó ismerőse erővel behívott a korcsmába, hol is többen lévén, szóra szót váltogattak, míg a sok szóra az indulatok erős mozgásba hozták a behívó emberben, az általa behívott embernek rohant egy éles bicskával s hasba mélyen felhasította. Ily állapotban a szerencsétlen

még 18 óra hosszaiig élt. A gyilkos különben szabadságos katoná, most bírói kéz alatt áll.

— Prágából írják a „Pr.“-nek: május 15-én a Moldva partján mintegy 10,000 ember gyűlt össze a Sz. Jánosnapi ünnepek szemlélése végett. Egy csapat diák, többnyire szláv nemzeti öltözékben, cseh dalokat kezdé énekelni s politikai felkiáltásokkal hallattak. A rendőrség többséget befogott, különben az este minden további háborítás nélkül telt el.

— Vettük a „Sárospataki Füzetek“ IV-dik évfolyamának IV-dik szállítmányát azon alapos és érdekteljes cikkek sorával, minőket ezen tudományos folyóirat az igazságot éhez és szomjuhozó léleknek adni szokott. Dús tartalmából csak ennyit. A mely tudomány Peti József közleményeket ad a vallás-bölcsészeti mezejéről. A magyar egyháztörténethez adalékokat nyújtanak Szilágyi Sándor, Bartók Gábor, Barna József. Gr. Teleki József véleménye a budai kanonokról a füzetek egyik kiváló érdekessége, sat. Végül a Világ kronika.

Politikai hírek.

— Párisból írják a rajnai lapnak: Azon aggodalom, hogy Piemont és Nápoly között nyílt szakadásra kerül a dolog, naponként nagyobbá válik. Ausztria, sőt Lamoricière katonáinak beavatkozásait sem tartják lehetlenségnek. Az ausztriai és nápolyi követek, Lamoricière tks és Antonelli bibornok közt erre vonatkozólag a napokban fontos értekezletek történtek a nápolyi követség palotájában. — Híre volt, hogy 1000 romagnai a Határgrofságokba szándékozott beütni; e vállalat megakadályozására csapatösszpontositás történt.

— A keleti kérdés minden érdekességét elveszti a francia fővárosban a két Szicília eseményeiről érkező hírek mellett. Azt mondják, hogy ez utóbbi kérdés a keletit alkalmassint háttérbe fogja szorítani egy időre. Meglehet azonban, hogy éppen ennél az „azt mondják“-nál fogva méltó gyanuja lehet mindenkinek a felől, hogy a vihar itt is hamarabb megindul — mint gondoljuk. Maguk a két Szicília dolgairol érkező hírek különben elég csiklandósak s igen sok érdekel birnak arra nézve, hogy a kíváncsi közönség figyelmét teljesen elfoglalják. Párisban, miként írják, ez újabb hírek éppen oly általános örömet keltettek a közönségben, mint a mennyire rossz hangulatba hozzák a börzét.

— Nápoly, május 18. (Ezen sürgönyt a nápolyi követség közölte a „Wien. Ztg.“-gal). A kir. csapatok által Calatasinál (Marsala s Palermo közt) szuronyal megátadott Garibaldi-féle csapatok teljesen szétverettek, s zászlójukat s számos holtakat és sebesülteket, köztük egyik vezérüket is — a csataterén hagyták.

Nápoly, május 20. A kir. csapatoknak a szabadcsapatokkal semmi további összeütközése sem történt. Két erős csapatostály üldözi a futó garibaldianusokat s biztosítják a nyugodtan maradt tartományokat. Számítanak a kir. csapatok hűségére s buzgalomra, mint a kiknek sikerülend a szabad csapatokat megsemmisíteni.

A sziciliail eseményekre vonatkozó tudósítások — mond a „B. H.“ — mindig ellenmondókat valának, de ily mértékben, mint az utolsó két nap, még sohasem. Egy turini tudósítás szerint Garibaldi már Alcamóig hatolt előre, még pedig az által, hogy a kir. csapatokkal Gioppianál vívott ütközet által tört magának oda utat; a „Patrie“ ez előnyomulási részleteit is leírja. Szerinte a mint a kiszállás megtörtént, azonnal Marsalába siettek a fölkelők főnökei s tanácskoztak Garibaldi-val a hadmiveletek iránt, minek folytán megállapodás történt, hogy 13-n az összes külön álló tömegek meginduljanak. Ez a mondot napon, miután előbb Trapani felé kémszemle történt a kir. csapatok állása miatt, végre lön hajtva, s mivel a mindenről értesült nápolyi parancsnok csapatjait minden oldalról Palermo előtt pontositotta össze, ezért a fölkelő sereg egész Monreáléig nyomult előre, mely csak öt kilométernyire fekszik a fővárostól. Még ennél is tovább megy egy más tudósítás, állítván, hogy Nápolyban nagy az izgultság a sziciliail dolgok miatt s hirt járt, hogy egy Palermóból a fölkelők leverése végett kivonult vadász-ezred tökéletesen szétmorzsolottak. Ezek az egyik oldalról jött tudósítások, mikből kitűnnék, s illetőleg megerősödnek, hogy a fölkelés már az egész sziget ura s csupán a főváros volna még a királyi csapatok birtokában, melyet hogy meddig lennének képesek tartani, kitűnnék azon utolsó május 10-ki turini tudósításból, mely szerint a 6. sz. ezred Palermóban vonakodott az ottani demonstratio alkalmával a népre lőni. A királyi csapatok közé beharapódzó fegyvertelenségek sőt lázadási szellem természetesen könnyen végsikerrel koronázná a fölkelést. Amde minden tudósításokkal szemközt jó egy nápolyi jelentés 18-ról mely hírül hozza, hogy a királyi csapatok még Alcamón túl Calatasinál bevárták a Garibaldi-csapatokat s teljen szétrobanták; s egy második nápolyi jelentésből 20-ról kitűnnék, hogy a fölkelők e vereség után több magukat összeszedni nem bírták, s két erős csapatostály üldözi a menekülő jövevényeket. E szerint tehát az imént kiszállott csapatok berontási kísérlete egy csapással tönkre volna téve. Ily ellenmondó tudósítások természetesen bizalmatlanságot gerjesztenek, s ez okozza, hogy az egyik részről úgy mint a másiktól érkezett híreket tulzoltaknak vagyunk hajlandók hinni. A genuaiak kétségtelenül azok voltak, valamint a Marseille-be érkezettek is gyakran hajóshíreknek bizonyultak; ez gyanút ébreszt, hogy a turiniak sem mentek a tulzástól; de nem kevésbé szenvedtek abban a nápolyiak is, míg a fölkelést s annak növekedését tagadták s ezért azon vélemény támad, hogy most is tuloznak, midőn annak tényleges levertetését állítják. Lehet, hogy a kir. csapatok a fölkelők egy csoportja fölött előnyt vívtak ki, de hogy az mennyire volt az egész fölkelésre nézve döntő, ez még bővebb fölvilágosítást igényel, kivált azon ellenkező oldali tudósítással szemközt, mely szerint a fölkelők nemcsak ez ütközet helyén tul, de sőt Palermóhoz közel állnak.

Turin, május 18. A francia csapatoknak Lombardiából kivonulása szakadatlanul foly. Bergamo 22-ig teljesen oda leend hagyva; a 6 s 8-ik francia huszárezred 25 s 26-án fognak elindulni.

— Május 19. A faenzai püspökön s a bolognai vicariuson kívül, az imolai püspök is perbe fogott. A pisai érsek, a kor-

mány parancsainak nem teljesítése miatt erőszakosan Turinba hozatik.

Milano, május 18. A kamra 16-ki ülésében a belügyminiszter indítványt terjesztett elő, a politikai menekültek számára évenként 300,000 lírány segélyezés megajánlása iránt. A hadügyminiszter azt indítványozá, hogy a katonaszédesre vonatkozó szárd törvény az új tartományokra is kiterjesztessék, s a katonaszédes tőstént megkezdessék.

— A nápolyi külügyminiszter egy köriratot bocsátott a diplomatai testülethez, melyben a piemonti kormányt bevédojja, hogy a Garibaldi-bandák szervezkedését eltűrté. E me-renylet szerinte megsérti a nemzetközi jogot s az anarchia egész Európát veszélybe fogja dönteni. Vajjon azonban Europa osztani fogja-e ezen nézetet? Anglia ugylátszik éppen nem. L. Russell egy beszédében hazafinak és hősnak nevezi Garibaldi-t, kit semmiféle lealázó hasonlattal nem illethetni, s föl-hívja a ház tagjait, hogy tartsák vissza itéletüket, mi jele annak, hogy neki már nagyon higgadt itélete van. Oroszország azonban, mint a távirati tudósítás mondja komolyabb föllepés tárgyává kívánja tenni Garibaldi vállalatát, s követe fölvilágosítást kívánt Cavourtól, a közte és Garibaldi közt folyt levelezésről; azonban ugyanakkor egyszersmind magán-audentián volt a királlyal, ki az értekezés után azonnal egybehívá a minisztertanácsot s mint hiszik a keleti keresztények ügyében orosz indítványt tevő tanácskozás tárgyává, melytől mint a távirati mondja, Anglia sem idegenkedik. Ha tehát Oroszország e perczen jónak látja Szárdiniát keleti terveibe beavatni, vajjon lehet-e akkor oly komoly és határozott az ő föllepése a Bourbonok érdekében?

Nápoly, május 18. A külügyminiszter, Carafa a diplomatai testülethez egy körlevelet intézett, melyben Piemont azzal vádoltatik, hogy igérete daczára, eltűrté a Garibaldi-féle csapatok szervezését. Szinte Garibaldi vezénylete által a nemzetközi jog megsértetik s az anarchia egész Európát veszélybe döntendi. Végül az irat az ily vétkek tettek indított s részeseit felelősékké teszi azok következményeiert. A szárd követ, Villamarina marquis tiltakozott a kormánya ellen emelt alap-talan és sértő vádak ellen.

— Nápolyból 16-ról kelt tudósítások szerint a 6-ik ezred a 13-án Palermóban történt demonstratio alkalmával, vonakodott volna a népre lőni s Salzano tábornok az ezred megtizedelését javasolta volna. Hat tiszt a fölkelőkhez pártolt át (?) s hét tiszt befogott. — Hirszerint a kormány a fölkelés elnyomatása után Trani gróft szándékozik alkirálylyá kinevezni s amnestiát adni ki.

Róma, május 17. Egy napiparancs Anconában azt parancsolja, hogy Lamoricière tábornok a katonai szervezés főnökeül ismertessék, tilja ellenben a minisztérium alatt álló közigazgatást illető netáni parancsainak engedelmeskedni.

— A nápolyi kormány régi szigorát fenntartja még a hol lehet. A hét tartomány mindenike részére egy-egy bizottmány van alakítva, mely lajstromba írja azok nevét kik a felfegyverzés kolomposai voltak; e lajstromokat minden két hétben kiteszik, újból atnézik s megint nyitvánosság elé bocsátják. A kinek neve be van írva, az olyan a törvények védelmén kívül áll, a mi annyit tesz, hogy halálitélet van mondva fejére, s katoná vagy hivatalnok a hol kapja agyon verheti őt. A ki egy ily elítélnek menhelyet, szállást ad — vérbíróság elé kerül. A ki ily egyönt üldöz, közrekerit vagy megöl — az olyan hű alattvaló, a kormány különös meglegedésére teszi magát érdemessé, s ha egy csapatvezért kerit kézre, 200 ducati kap, ha pedig megöli, 100 ducati a jutalma; más egyénekért e jutalom felében részesül. (P. H.)

Turinból írják: Cavour annyira tartózkodó beszédében, mint nyílt Garibaldi. A gróf a szárd követet már utasította Párisban, hogy a császárnak személyesen nyújtsa át egy jegyzéket, melyben a helyzetet festi, s azon veszélyekre utal, melyek a kormányt mind a diplomatai, mind pedig a népszerű párt részéről fenyegetik, s ebből azon szükségességet következteti, hogy ő e pillanatban egy párttal sem szakíthat. Egy nyilatkozata a külügyi államtitkárnak, ki bizalmas barátja Cavournak, itt nagy hatást eszközölt. Cerrutti ur ugyan is azt mondta a kamarában, „hogy a veszélyeknek és Victor Emanuel sargei diadalainak új korszaka kezdődik.“ Maga Cavour gróf szájából is hallottak egy józú mondatát. A minap Victor Emanuel király, hogy Florenzben járt, nagyon szellőnek találta a léget és magára öltö felső-kabátját. „Hallatlan dolog — ugymond — hogy májusban és éppen Olaszthon két ege alatt ilyen hűvös van!“ — Lejebb kell menni felségednek dől felé, — válaszolá a király első minisztere Cavour — Róma és Nápoly felé, ott melegebb lesz,“ s a király mint látszik követné a jó tanácsot nyilván is, ha tanácsos volna.

— Hogy Garibaldi a vállalkozási terve nem csupán Szicília és Nápolyra szorítkozott, az kitetszik kiáltványaiból; míg az egyikben így szól a nápolyi katonához: „Olasz katona! nincsen más dicsvágyam, mint téged a varesei és san-martinoi hősök oldala mellett harcolni látni!“ — az alatt a rómaiakat szólítja meg:

„Rómaiak! Holnap Lamoricière papjai azt mondják nektek, hogy „országokat néhány muzulmán támadta meg.“ Am legyen, de ezen muzulmánok azok, kik Montevideóban, kik Rómában harcoltak Olaszországrért, azok, kiket büszkén fogtok gyermekeitek előtt emlegetni, ha majd eljövend a nap, midőn a kettős zsarnokság alól megszabadulva az emlékezés szabadságát visszanyerenditek. Egy pillanatban engedtek ugyan Bonaparte számos és hadedzett katonáinak, de csak homlokukat az ellenség felé fordítva engedtek, esküt tétve, a harezot ismét újra kezdeni s gyermekeiknek más örökséget nem hagyni, mint az elnyomatás és szolgaság gyűlöletét. Emlékezzetek bajtársaimra, kik falaitokon kívül harcoltak, Manara, Melona, Masina, Mameli, Danerio, Perrala, Panizi, Ramorino, Danieli, Montaldi s sok másokra, kik melleikbe kapva a golyót elhulltak s most katakombáikban szunyognak. Elleneink ügyesek és hatalmasok; de mi a Scavollák és Horatiuskok földére lépünk; a mi ügyünk egész Olaszország ügye. Tábóri jelszavunk ugyanaz, mely Varese és Comonál harsogott már: „Olaszország és Victor Emanuel!“ — és ti tudjátok, hogy velünk, győzzünk vagy legyőzessünk, Olaszország becsülete mocsoktalan marad. Gius. Garibaldi, az általános szavazattal választott kormány által kinevezett római tábornok.“

Garibaldi napi parancsa a havasi vadászok csapataihoz. Havasi vadászok! Hivatástok az a mi volt: a haza

ujjateremtés teljes önmegtagadások árán. A viléz havasi vadászok a hazának a legjobb katonai test engedelmségével és fegyelmeivel szolgáltak és szolgálndnak, minden más remény és igény nélkül, mint a tiszta öntudat. Ezen hősök sem állást, sem kitüntetést sem jutalmat nem fogadnak el. Ők, midőn a veszélynek vége volt, visszavonultak szerény magánéletükbe. De most ismét ült a harcz órája, s Olaszország ismét az első sorban látja őket, örömmel készek levén vérüket érte ontani. A havasi vadászok harci kiáltása ugyanaz, mely egy évvel ezelőtt a Ticino partjain hangzott: Olaszország és Victor Emanuel! Ezen kiáltás mindenütt, hol hangoztatni fog, rettegésbe ejtendő Olaszország ellenségeit.

Az Olaszokhoz intézett kiáltvány így hangzik: „Olaszok! A szicíliaiak Olaszország ellenségei ellen küzdenek Olaszországért. Őket pénzzel, fegyverrel s különösen karral segíteni minden olasz kötelessége.

Olaszország veszedelme ezelőtt a meghasonlás volt, most egyik tartomány közönye a másik sorsa iránt. Olaszország jóléte azon napon kezdődött, midőn az ugyanazon hon fiait testvéreiknek a veszélyben segítő kezét nyújtottak.

Ha mi Szicília hős fiait önmagukra hagyjuk, akkor nekik nemcsak a Bourbonok s ezen felül még Ausztria zsoldosaival is kell küzdeniök, hanem egyszersmind azon papéival is, ki Rómában uralkodik.

A szabad tartományokban lakó népek emeljenek hangos szót itt küzdő testvéreik mellett; küzdjék nemes szívű fiataiságukat oda, hol a hazáért küzdenek! A Határgörögök, Umbrir, Sabina, Campagna di Roma, valamint Nápoly keljenek fel, hogy ellenségeink haderőit szétszórják.

Ha a városok a fölkelésnek elégséges alapot nem nyújtanak, akkor a bátrabbak törjenek ki a vidékeken. Egy bátor férfi mindenütt talál fegyvert! Az Isten nevében kérlek benneteket, ne hallgassatok a gyávák szavára, kik a jól felszerelt asztalok előtt dozsólnak!

Ragadjunk fegyvert; küzdjünk testvéreinkért; holnap ők küzdenek érettünk!

Egy kis csapat viléz férfi, mely a haza csatáitán kísérő volt, követ most fölzsabadításukra. Olaszország ismeri őket. Ha a veszély órája út, akkor ők mindig helyükön állanak. Jó és nemesszívű kiserők! Ők véruket és életüket hozzák áldozatul a hazának: ők utolsó csepp véruket is ennek szentelik és nem ohajtanak más jutalmat, mint a tiszta öntudatot.

„Olaszország és Victor Emanuel!” ez volt jelszavunk, midőn a Ticinon ámentünk, ezen kiáltás fog hangzani a lángot okádó Aetnaig!

Ezen jós hadikiáltás zajára, mely az olasz havasoktól a tarposi szikláig hangzik, a zsarnokság megrendült trónja össze fog omlani, és mindnyájan fel fognak kelni, mint egy ember!

Fegyverre tehát! Egyetlen csapással vessünk véget a százados nyomorúságnak! Mutassuk meg végre a világnak, hogy ez a föld még most is az, hol a hatalmas római nép élt!

— A „Patrie” máj. 15-dikén ezt írja: „Egy lap jelenti, hogy a lombardiai foglaló-sereg visszajövetele el van halpolva. E közlés valótlán. Minden rendelkezésre kész hajó Genuába küldetett, a kitarodás gyors elősegítése tekintetéből.

Másfelől arról értesülünk határozott bizonyossággal, hogy közösen megállapított egyetértés következtében a Rómában levő francia foglaló-sereg is visszajöved legközelebb Franciaországba. — Szardínia Sienába küld csapatokat a miatt, hogy Gobbiában a római hadsereg összpontosítatik. A modern herezeg csapatai is gyülekeznek össze a határon, hogy a herczegség birtoka ejtésére kísérletet merészljenek. A turini kormány mindenről jókor értesülve, megtette a kellő rendszabályokat. Az „Italia” gőzös Marseille-be május 16-dikán azon hirt hozta, hogy Lamoricière tbk által tett csapat felállítás miatt a turini kormány Milanóból sebtibe 5000 embert indított el Genuába, itt hajóra téve, tovább szállítatá; utazása további céljáról bizonyost nem tudni; ugyanez a florenczi helyőrségről is írják, hogy egy turini sürgöny folytán hirtelen a római határok felé lőn elindítva; a katonai szolgálatot a nemzetségre teljesíti. Ugyanezok kezdett florenczen a hír is terjedni, hogy a hbg a Toskánába visszatérés pillanatát elérkezettnek tartja, minthogy Garibaldi a római területet megsértette, s Montaltónál az Abruzzók határain mutatja magát.

— Bécs, május 15. Az „Ind. belge” nek távirják: Azt állítják, hogy három osztrák hadi gőzös rendeletet kapott a nápolyi vizekre menni.

— Az „Odessaer Bote” szerint az Oroszország déli részén levő ezredek mind mozgó állapotban vannak. A rendes csernorgori kozakok egyenes nap parancsot kaptak, hogy csata készen tartssak magukat, s pulkonként csatlakozzanak a Pruth mellett felállított orosz hadsereghez. Egy távirati sürgöny arról is értesít, hogy Nikolajeffnél egész raja gyülekszik az orosz gőzösöknek és szállítóhajóknak.

Ujabbak. — Ki reggel megszorított, már este megvigasztalt. Nápolyból távirják május 20-káról este: „A királyi csapatok május 15-dikén és 16-dikán legyőzték. A monteraltei állás, mely város Palermo felett van, a garibaldiai által be van kerítve. Hiszik, hogy Palermo nem sokára kiürül a csapatoktól. Lanza a kiáltmánya eredmény nélkül maradt!” — Ama Nápolyból ugyancsak május 20-ról kürtölt győzelem annyira nem volt ezen ujabb esti sürgöny szerint eldöntő, hogy a Garibaldi csapatjainak erősödött felkelők már folyó hó 15-dikén és 16-dikán újra folytathatták a harczot, mely végre a k. csapatok megveretésével végződék. Az előbbi tudósító nyelvét e szerint az utóbbi derekasan megvakarta. Monreale, a fővárosnak ügyszólván kulcsa, mely a felett urkódó állással bír, jelenleg a fölkelők által be van zárolva, a nélkül, hogy a palermói kir. őrség általi fölmentésére bármi kitérés volna, annyira nem, hogy tulajdonképp már ez őrségnek Palermóból elvonulását is várták. A sürgöny e kevés szavaiban a fölkelés sorsa s a sziget egy új korszakának mielőbbi bekövetkezése van kifejezve. A nápolyi kormány csapatjai közé is egyező tudósítások szerint a fegyvertelenség és lázadás csakugyan behatott. Nagykésön gondolkodnak a nápolyi tanácsurak is most arról, hogy a szicíliai nép inyére is kellene valamit tenni, nagykésön bán-

ják, hogy a sőt eddig el kifejeztették az ételből, s a szabadság hírében álló Lanza tbkot küldék el a szigetre, hogy a fölkeléssel alkudozásra lépjen. Az engedmények, melyeket hozott, s melyek az általános amnestián kívül külön kormányt egy alkirály alatt foglalnak magukban, még néhány hó előtt epdő szomat csillapító friss ital gyanánt lettek volna; most azonban, midőn későn alkudni akaró lelke már engedékeny lett Lanza tbkok kiáltványa, ígérete csak beteg ember bójának, hiu erőködésnek maradt. A „M. Post” szerint a nápolyi kormány erre Filangieri tbkot, a jobbfeleket egyikét küldé el, ha netalán ő szerencsésebben hányhatná el a lépveszszót, de alkalmasint ő sem fogja el a madarat, mely sereggel szállta körül a szabadság mézes magvait hintó Garibaldi személyét.

— Páris, máj. 21. A „Patrie” egy római sürgöny után jelenti, hogy Pimodan ezredes az egyházi államba elnyomult, egy szabad csapaton jelentékeny előnyöket vívott ki; Orsini testvére elesett.

— Marseille, máj. 21. Lamoricière tábornok, 13-dikán Rómába visszatérvén, Garibaldi expedíciója miatt csapatokat küldött Orbitellóba.

— Perugia, máj. 17. Hirszerint Orvieto-ban figyelő-tábor fog fölállítatni.

— Florencz, máj. 18. Corsi bibornok s pisai érsek, miután vonakodott Turinba menni, egy karabélyos-százados által fog oda vitetni.

— A hír, hogy Marokkóban kiütött a polgárháború, valószínűsít kezd nyerni. A spanyol meghatalmazottak Tetuánból visszaérkeztek.

— Stambulból Párison át máj. 18-ról jelentik: Igazolva van, hogy 60,000 orosz van utban a Pruth fele. A thesaliai mozgalmakat elnyomták. A szerb követség követeléseit fokozdát; Oroszország támogatja.

Legujabb. — Semmi kétség többé, hogy a szicíliai fölkelés diadalmasan halad elő; a „Times” május 22-én jelenti: „Garibaldi vörös-egyenruhásai a királyi csapatokat Palermo előtt tökéletesen szétverték”; ez határozottan hangzik, s mutatja, hogy a Calatafini melletti harcnak Garibaldi néve kedvezőtlen kimenetele nem volt eldöntő. Egy Nápolyból máj. 22-én kelt sürgöny rövid de szintén nagyfentosságn, így hangzik: „Garibaldi sikere valószínű.” — Parisba érkező tudósítások az egyesült fölkelő hadtestet 12 ezer főre teszik. A nápolyi hadsereg ugyan 150 ezerre rug; de a fölkelő sereg is kinöhet még ennire magát, kivált ha a nápolyi sereg elkezd magát lepadni.

Bécsi híre. Május 23-dikán: Nemzeti kölesön 79.79 Metalliques 5 pcentes 69.10. — Urbéri papírok: magyar 72. — ordályi 69. — Bankrészevény 857. Korona 18.30. Cs. k. arany 6.32/2. Ezüst 33.

T. és felelős szerkesztő DÓZSA DANIEL.

Hibajavítás Lapunk közelebbi számaiban háromszor hirdettetett ölfeladás nem „Hosszu Lászlón”, hanem „Szent-Lászlón” van

MAGÁN HIRDETÉSEK.

(967) **Nagyszerű üveg és porcelán raktár.**
SZENKOVICS MÁRTON
Kolozsvárt nagy-piacz b. Józsiha-háznál
ujból rendezett diszaru kereskedésében igen finom metszett üvegnek érkeztek, darab száma és egész területekben. Ugy szintén dús választéku, igen szép és jó valódi porcelán edények.

feltűnő olcsó árakban:

u. m. a legujabb izlésű tiszta fejtér, színe elt és aranyozott asztali terítékek, sima és kidülő széllel Kávés, theás, mosdó és pipere edények. Kitűnő szépségű confectes és sütemények talak, gyümölcsös kosarak és csemege tányérk számos változatokban Virágos cserepek francia virágmedenczék, nagy számú kávés és theás findzák, tejes cserepek, vaj és nádméz tartó szelenczék, ezerféle kisebb nagyobb alakok, író eszközök, dohány és gyertyatartók végre minden háztartásnál szükséges nagyon erős és felette olcsó gazdasági edények.

Tájékoztás végett az árakra nézve.

Egy duczet finom sima porcelán tányér 1 ft 20 kr. 1 ft 44 kr. 1 ft 80 kr. 2 ft 4 kr, 2 ft 16 kr, 2 ft 52 kr. 2 ft. 64 kr. 2 ft 88 kr uj pénzben.

Egy 6 személyre való sima asztali teríték ára 12 ft 50 kr, 14 ft 80 kr, 15 ft 80 kr o. é.

(943) **Az első magyar általános biztosító társaság**
kolozsvári főügynöksége

elfogad biztosításokra: a) jégkarak ellen teljes kártérítéssel; b) tűzkarak ellen, (ha villám által okozottak is) épületekre, gazdasági és iparkészletekre, butorokra, állatokra; c) utazó jávak veszélye ellen A biztosítási díjak lehető jutányosok s a károk gyorsan és legmegtányosabban térítetnek meg. Az életbiztosítás jövő hó elején veszi kezdetét.

Főügynök: Károly László (iroda Kolozsvárt, O-vár Vizi-utca 232 sz. alatt az emeleten.) Vidéki ügynők: *Abrudbányán:* Ferenczi Mihály; *Alföldön:* Gál Elek; *Algyőn:* Dánó Mózes; *Aranyos-Réteken:* Csipkés Sándor; *Bánffy-Hunyadon:* Holczler Vilmos; *Beszterczén:* Tannenhaus Izra; *Bülböben:* Sebestyén Károly; *Czopón:* Finta István; *Cs. Keresztúron:* Torma Károly; *Cs. Szeredán:* Erős Elek; *Décsen:* Ifj. Roth Pál; *Egerben:* Köblös Miklós; *Egyedben:* Bisztricsányi Sándor; *Eltedben:* Karácson Mózes; *Féjervárt:* Matherni Emil; *Frádon:* Finta Samu; *Gálfaiban:* Beregszászi Imre; *Gyaluban:* Soos Ferencz; *Hátsón:* Péterfi Sándor; *H. L. Prádon:* Soos Ferencz; *Hidalmón:* Majthényi Ferencz; *Kacskón:* Angerer; *Kapnikbányán:* Lipinszki Ferencz; *K. Váradhelyen:* Hankó László; *K. Egyedben:* Má k József; *K. Kájdán:* Zimod Leon; *Kolozsán:* Parkas Lajos; *K. Sziladson:* Csiki László; *Kolozsvárt:* Banyai Károly; *Himmelstein Mór;* *Lekenéz:* Scholtész Gyula; *M. Lápón:* Breuer Pál; *M. Régenben:* Viski Ferencz; *M. Sárdon:* Parkas Imre; *Marosújvárt:* Sebestyén Áron; *M. Váradhelyen:* Jenei Albert; *N. Ilandán:* Moricz Sándor; *N. Ölyvösön:* Dézsi Sándor; *N. Petriben:* Biró József; *N. Sajón:* Veres Márton; *Naszdón:* Deichend Frigyes; *Noszolyban:* Kabos Mihály; *O. Lápósbányán:* Hanschid György; *Remetén:* Fülöp István; *Retegben:* Köblös István; *Rogozon:* Molnár Sándor; *Sárdon:* Elek Miklós; *Sárodr:* Varga Ferencz; *Semesnyén:* Ifj. Dadi János; *Szamosújvárt:* Dájbukát János; *Szomszéd:* Hosszu Kelomen; *Széken:* Nagy Károly; *Sz. Mihályt:* Török Sámuel; *Sz. Nádson:* Pogány Lajos; *Sz. Udvarhelyen:* Zajzon Ferencz; *Teleken:* Magyarosi Ferencz; *Tékén:* Varga Sámuel; *Topánfalván:* Szabó Miklós; *Tördán:* Osztián testvérek; *Torockón:* Koronka Antal; *Tövisen:* Lukács József; *Uj Tördán:* Balogh János; *Zalatánán:* Hadnagy Péter; *Választon:* Fülöp István; *Vargayon:* Gyöngyösi István urak.

Ezen intézet a múlt évben 2,437,744 frtot vett be, s 1,136,998 frtot értékű kárt térített meg, a nélkül, hogy a károsult feleknek költséget terhokra rótt volna. — Kolozsvár apr. 1860.

AZ EV. REP. FÖTANODA KÖNYVTÁRÁJA. (Heti farsangos 74 sz.)

Mai számunkhoz egy fél ív melléklet van csatolva.